

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. D. Magistri Petri Lombardi Novariensis Episcopi
Parisiensis. Sententiarvm Libri IV. quibus vniuersæ
Theologiæ summa continetur**

Petrus <Lombardus>

Mogvntiæ, 1632

Distinct. XLVI.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38829

est, quod Deus dicitur exaudire preces quorundam, non solum quando effectui mancipat, sed etiam quando innotescit curia angelorum, & sanctarum animarum, quid inde futurum sit vel non: & quod cognoscunt in Dei voluntate esse, volunt & ipsi. Adeo enim supernae voluntati addicti sunt, ut nihil praeter eius voluntatem queant velle. Intercedunt ergo ad Deum pro nobis sancti: & merito, dum illorum merita suffragantur nobis: & affectu, dum vota nostra cupiunt impleri, & tamen non faciunt nisi voluntate Dei implenda didicerint. Oramus ergo ut intercedant pro nobis: i. ut merita eorum nobis suffragentur, & ut ipsi velint bonum nostrum, quia eis volentibus Deus vult, & ita fiet, ex praemis- sis constat, & cum quibusdam misericordius agit Deus, quam eorum peccata meruerint, sc. cum mediocriter malis, qui suffragijs Ecclesiae iuuantur.

SI VALDE MALIS DETVR MITI-

gatio pene.

DISTINCT. XLVI. A

Sed quaeritur hic de valde malis: utrum & ipsi in aliqua poenarum mitigatione Dei misericordia sentiant, ut minus quam meruerint puniantur? Quidam autem eos nullam reuelationem poenae habituros: quod confirmant Iacobi auctoritate dicentis: Iudicium sine misericordia fiet illi, qui non fecit misericordiam. Aug. etiam ait, Misericordia hic, iudicium in futuro. Idem distinguens quomodo omnes viae Domini sint misericordia, & veritas ait. Erga sanctos omnes viae Dei misericordia: erga iniquos omnes, veritas: quia & in iudicando subuenit, & ita non deest misericordia: & in miserando id exhibet, quod promisit, ne desit veritas: erga omnes autem quos liberat & condempnat, omnes viae sunt misericordia & veritas: quia ubi non miseretur, vindictae veritas datur. Dicens ubi non miseretur, dat intelligi aliquid a Deo fieri.

Iacob. 2. 6.

Versu 5.

Psal. 32.

Matth. 5. 12.

sine concio-

nis 92. Psal.

118.

vbi

*vers. 15. Li
bera me de.
Idē Cas. ver.
1. Psal. 100.*

*In Ench. c.
11.*

Psal. 76.

Rom. 9. c

Matth. 25. d

vbi ipse non miseretur. Sed de his occurrit, q̄ al-
Cas. super Pl. 50. loquēs de misericordia & pietate
Dei. Hæc duo, inquit, res iudicio Dei semper adiun-
ctæ sunt. Ergo & in punitione malorum nō est ius-
titia sine misericordia. Itē de iudicio & misericor-
dia ait. Hæc duo mutua societate sibi iungūtur. In
his breuiter omnia opera Dei includit. Aug. quōq̄
respondēs illis, qui reproborum supplicia finē ha-
bitura contēdunt, ita iliorum repellit opinionē,
asserēs re. p. b. os perpetuo puniēdos, vt eorum sup-
plicia mitigari aliquatenus nō neget. Frustra, in-
quit, nonnulli æternam damnatorum pœnam, &
cruciatu sine intermissione perpetuos humano
miserantur affectu, atq̄ ita futurum esse non cre-
dunt: nō quidē scripturis aduersando diuinis, sed
pro suo motu dura quæq̄ molliēdo, & leuiorē fle-
ctēdo sententiā: quæ putant in eis terribilius esse
dicta quam verius. Non n. (inquiunt) obliuiscetur
misereri Deus, aut cōtinebit in ira sua misericor-
dias suas. Hoc quidē in Psalmo legitur: sed de his
intelligitur, q̄ sunt vasa misericordiar: quia & ipsi
nō pro meritis suis, sed Deo miserāte de miseria li-
berātur. Aut si ad hoc omnes existimāt pertinere,
non ideo necesse est, vt damnationē opinentur fi-
niri posse eorum, de quib. dictū est. Ibunt hi in sup-
plicium æternum. Ne hoc modo putetur habitura
finē felicitas eorum, de quib. cōtrario dictum est.
Iusti a. in vitam æternā. Sed pœnas damnatorum
certis temporib. existimēt, si hoc his placet, aliqua-
ten⁹ mitigari. Et sic quippe intelligi potest manere
ira Dei in illis, i. ipsa damnatio. Hæc n. vocatur ira
Dei, non diuini animi perturbatio: vt in ira sua, i.
manēte ira sua, non contineat miserationes suas,
non æterno supplicio finē dando, sed leuamē adhi-
bēdo, vel interponēdo cruciatib. quia nec Psalm⁹
ait ad finiendam iram suā, vel post iram suam, sed
in ira sua. Quæ si sola esset, alienari à regno Dei, &

care-

carere magna multitudi-^{Aug. ca. 113.}ne dulcedinis Dei, tam
grandis tamē est pœna, vt ei possunt nulla tormē-^{continuo in}
ta, quæ nouimus, cōparari: si illa sit æterna, ista a.^{Ench.}
fit quamlibet multis seculis lōga. Manebit ergo fi-
ne sine mors perpetua damnatorū: & ipsa omnib.
erit cōmunis, sicut manebit cōmuniter omnium
vita æterna sanctorum. Ecce ita asserit, hic pœnas
reprobatorum non esse finiendas, quod non impro-
bat, si dicatur eorum supplicio aliquod leuamen
adhiberi. Vnde non incongruē dici potest, Deum
exi iustē id possit, nō omnino tantum punire ma-
los in futuro, quantum meruerunt: sed eis aliquid,
quantumcunq; mali sint, de pœna relaxare.

Determinat premissas auctoritates. B

Quod ergo dictum est, iudiciū sine misericordia
fieri illi, qui non fecit misericordiam: ita intelli-
gi potest, q̄ iudicium damnationis fiet illi, qui nō fe-
cit misericordiam, pro eo q̄ fuit sine misericordia,
vel fiet iudicium ei sine misericordia liberante &
saluante: qui tñ in aliqua pœnæ alleuiatione mise-
ricordiā Dei sentiet. Ita cum dicitur misericordia,
hic, iudiciū, in futuro: nō negatur, quin in futuro
sit misericordiæ affectus, & in electis, qui per mise-
ricordiā ab omni miseria liberabuntur: & in rep-
bis qui minus quam meruerint, cruciabuntur. Sed
hic non sine causa dicitur fieri de misericordia, &
iudiciū in futuro: quia & hic multis modis mise-
retur Deus, quibus non miserebitur tunc. Vocat n.
Deus nunc peccatores & iustificat, q̄ tunc nō faciet:
& tunc reddēs singulis secundū merita sua, mani-
festē iudicabit, qui nunc occultē iudicat. Cuius oc-
cultum iudiciū, vt ait Aug. intelligitur pœna, qua
quisq; vel exercetur ad purgationē, vel mouetur
ad conuersionē: vel si cōtemnit, excæcatur ad dā-
nationē. Occultū ergo iudiciū Dei, pœna dicitur:
qua iudicat purgādo, conuertēdo, vel excæcādo.
Iudicia quoq; Dei interdum appellantur dispēsa-
tiones

Luca 5. c.

*In Prafa-
tione, Psal. 9.*

Rom. 11. d
Psal. 35.

Matth. 25. c

tiones eius de omnibus rebus. Vnde, quam inco-
prehensibilia sunt iudicia eius. Et iudicia eius a-
byssus multa. Iudicium a quo in futuro iudicabit,
intelligitur sententiã iudicis, qua ventilabitura-
rea, i. diuidentur localiter boni a malis ministerio
angelorum: & isti in vitam ducentur, illi in sup-
plicium mittentur, qui nunc simul mixti sunt.

De iustitia & misericordia Dei.

Psal. 50.

Responsio.

Sed quomodo iustitiam Dei & pietatẽ, i. miseri-
cordiã supra Cassiod. duas esse res dixit, quæ sem-
per adiunctæ sunt iudicio Dei? Iustitia n. Dei, & mi-
sericordia non duæ res sunt, sed vna res, i. vna di-
uina essentia est, sicut supra pluribus auctoritatib.
ostẽsum est. Quia non est Deo aliud esse miseri-
cordẽ, quam misericordiã: nec iustũ, quam iustitiam:
sed idẽ prorsus. Nec aliud est ei esse misericordem,
quam iustũ: vel misericordiam, quam iustitiam:
sed omnino idẽ, quia nõ denominatiuẽ, sed essen-
tialiter hæc de Deo dicuntur. Cur ergo dicit Scri-
ptura de operibus Dei, quædam esse misericordiz
quædam iustitiz? Si n. iustitia Dei, misericordia est:
quæcunq; sunt opera misericordiz, esse videntur
iustitiz, & è cõuerso. His responderi potest sic, illis
locutionibus, quib. huiusmodi operũ fiunt distin-
ctiones, vt alia misericordiz, alia iustitiz, alia bo-
nitati attribuuntur: nõ diuersitas subiactis, i. res,
his vocabulis significatẽ exprimitur, sed varietas
sensũ & effectũ in creaturis mōstratur. Cum n.
dicitur Deus iust⁹ vel iustitia, essẽtia diuina præ-
dicatur: & etiã q̄ ipse sit distributor & iudex meri-
torũ, intelligi datur. Ita & cum dicitur misericors,
essentia diuina prædicatur: & insuper quod ipse sit
miserorũ liberator, intelligi datur. Si mulier cum
dicitur bonus, essentia diuina prædicatur. Et cum
dicitur De⁹, & insuper auctor omnium bonorum
ostenditur. Ita & cum dicitur Deus, essentia diui-
na prædicatur, & ipse timendus ostenditur. Inde
ergo

ergo quædam opera misericordiæ, quædam iustitiæ dicuntur: nõ quin diuina essẽtia hæc & illa opere- tur, & qn hæc & illa sint opera diuinæ essẽtiæ, quæ dicitur misericordia & iustitia: sed quia quædam sunt, quib. ostenditur iudex & æquus distributor, quædam quib. ostẽditur miserator. Misericors n. dicitur in natura, miserator, in exhibitione. Et in quibusdam operib. dicitur effectus esse misericordiæ, in quibus ã effectus iustitiæ: non qd aliud efficiat iustitia, aliud misericordia Dei, si ad essẽtiam referas: sed quia ex quibusdam effectib. intelligitur iudex, ex quibusdã miserator, vel, vt quibusdã placet, iustus & misericors. Sed secundum hoc occurrit quæstio, quomodo ex alijs ostẽdatur iust⁹, & ex alijs misericors, cum sit idẽ ei esse iustum, & esse misericordẽ? Si n. secundum eandẽ rationem dicitur iustus & misericors, ex eo opere quo intelligitur iustus, intelligitur misericors, & è cõuerso. Sed dixi supra, qd cum dicitur Deus iustus & misericors, ita eadem diuina essentia significatur, & secundum eam idẽ prædicatur, vt etiã quædam diuersa intelligãtur. Intelligimus n. per hoc eum esse miseratorẽ & iustum iudicẽ. Quod euidenter Orig. ostẽdit dicens, Omnia quæ Dei sunt, Christus est: ipse sapiẽtia eius, ipse fortitudo, iustitia, sanctitas, ipse prudentia, ipse veritas. Sed cum vnum sit in subiacẽti pro varietate sensuum, diuersis nuncupatur vocabulis. Aliud n. significat sapiẽtia, aliud iustitia. Quando n. sapientia dicitur, disciplinis te diuinarum humanarumq; rerum instruere intelligitur: Quando iustitia, distributor vel iudex meritorum inlinuatur. Ita & prudentia cum dicitur, doctor, & demonstrator bonarum, vel malarum rerum, vel neutrarum intelligitur.

Auctoritatibus probat quedam iustitiæ, alia misericordiæ, alia bonitati attribui. D

Quod autem quædam opera misericordiæ, quædam

Hom. 5. Super Hieremiam, c. 10. Super illud. Qui fecit terram, in fortitudine, tom 2.

dām iustitię, quędā bonitati attribuuntur, in scripturis facile est repire. Et de misericordia quidē, & iustitia manifestū est: de bonitate vero & misericordia amplius latet. Sed Aug. docet illa opera

*Ad primum
ver. Ps. 139.*

ppriē ad misericordiā pertinere, quib. aliqui à miseria liberantur. Ad bonitatē vero non solum illa, sed facturam & gubernationē naturalium: ita dicēs, Ad misericordiam pertinet, q̄ à peccatis mundat, & de miseria liberat: Ad bonitatē vero, quod cœlum & terrā, & omnia valde bona creauit vt essent. Idē, Cœli non indigēt misericordiā, vbi nulla est miseria: & in terra hominis abundat miseria, & superabundat Dei misericordia. Misera ergo hominis, & misericordia Dei plena est terrā, nō cœli, qui non indigēt misericordiā, indigēt tñ regere Domino. Omnia n. indigent Domino, & misera, & felicia: quia sine illo miser non subleuatur, felix non regitur. Item alibi, Misericordia est erga miseros, bonitas erga quoslibet. Interdum tamen misericordia largē accipitur, vt bonitas.

*Idē ad ver-
sum 5. [Psal.
32. cont. 2.*

*Idem ad ver.
11. Psal. 24.
hunc vni-
uersā viā
Domini.*

Quomodo vniuersa viā Domini dicantur misericordia & veritas.

Post hæc considerari oportet, ex quo sensu vniuersa viā Domini dicantur misericordia & veritas. Hoc multiplicē recipit expositionē. Vniuersa n. viā Domini misericordia, & veritas quibus ad nos venit, vt ait Aug super Psal. intelliguntur duo aduentus. Primus in quo manifestam & multiplicē misericordiam nobis exhibuit: & secundus, in quo requirēdo merita, iustitiā exhibebit. Vniuersa etiam viā Domini, i. quib. ad Dñm ascendimus, sunt iustitia, qua à malo declinamus: & misericordia, qua bonum facimus. In his n. duob. omne bonum meritū includitur. Sed cum superius Cassio. dixerit in his duob. omnia opera Dei includi, meritō queri potest, an in omni opere Dñi hæc duo mutuo sibi iungantur? Quibusdā placuit non

Psal. 24.

Ad Ps. 100.

in omni opere Domini hæc duo concurrere, secundum effectum dico: nam secundum essentiam non dividitur misericordia à iustitia, sed vnum est. Verum secundum effectum non in omni opere Domini dicunt esse misericordiam & iustitiam: sed in quibusdam fatentur tantum misericordiam, in aliis iustitiam, atq; in aliis misericordiam & iustitiam. Fatentur tñ Dominum omnia, quæ fecit misericorditer agere & iuste: referetes ratione dicti ad Dei voluntatē, quæ iustitia est, & misericordia: non ad effectus misericordix & iustitix, qui sunt in rebus. Aliis a. videtur, quod sicut dicitur Deus omnia opera sua iuste facere & misericorditer: ita concedendum sit, in omni opere Dei iustitiam esse & misericordiam, i. clementiam, secundum effectum vel signum: quia nullum opus Dei est, in quo non sit effectus vel signum æquitatis & clementix, siue occultæ, siue apertæ. Aliquando enim manifesta est clementia siue benignitas, & occulta æquitas, aliquando è conuerso.

DE SENTENTIA IUDICII.

DISTINCT. XLVII.

Solet etiam queri. Qualiter dabitur iudicij sententia? Sed non est perspicuum id explicare. Nō enim Scriptura aperte definit an voce illa proferrantur. Venite benedicti, &c. Ite maledicti. An virtute iudicis ita fiet, conscientijs singulorum attestantibus: vt modo dicitur futurum vt iudicis potentix effectus ipsius dictione significetur. Illa etiam, Esuriui & non dedistis mihi manducare, & huiusmodi magis conscientijs exprimendam plurimi putant, quam verbis: quia Apostolus in momento & in ictu oculi mysterium consummandum tradit. Sed illud ad resurrectionis statum tantum referunt, non ad iudicium: qui aliis iudicij sententiam, & malorum increpationes, & bonorum præmia verbis exprimenda asserunt.

Matth. 25. d

Ibidem.

Nun 2

Quod